
VPLIV NA OKOLJE PRI RAZLIČNIH NAČINIH POTOVANJA

Projektna naloga

Dijakinje in dijaki 3.a

Gimnazija Bežigrad

marec 2017

1. Uvod

Letošnja tema projektnih nalog v 3. letniku je trajnostni turizem, saj je leto 2017 mednarodno leto trajnostnega turizma. Trajnostni turizem je po eni od definicij »turizem, ki jemlje v obzir celotno dejavnost, trenutne in prihodnje ekonomske, družbene ter okoljske vplive, se ozira na potrebe obiskovalcev, gospodarske aspekte, okolje in družbo v katerem se nahaja.« (UNWTO, <http://www.youth-hostel.si/links-det.asp?id=445&c=47&l=2011>) To je torej turizem, ki stremi k takem razvoju, da bo tudi v prihodnosti še bolje vplival na gospodarstvo, kulturo in okolje. V našem razredu smo se odločili, da se bomo bolj osredotočili na trajnostni turizem v povezavi z okoljem. Razvoj turizma je v večji meri odvisen od izvajalcev in ponudnikov različnih storitev. Nas pa je najbolj zanimalo kakšen vpliv imamo lahko mi, kot turisti, ki sami izbiramo oblike turizma, na trajnostni razvoj. Vsak posameznik ima možnost, da se sam odloči za različne dejavnosti v okviru turizma in z izbiro takih, ki imajo najbolj trajen razvoj in najmanj obremenjujejo okolje, podpira trajnostni razvoj turizma v splošnem.

Za potrebe naše raziskave smo si izmislili potovanje nekega turista, ki se odpravlja na počitnice na morje. Kot fiktivno destinacijo smo si izbrali francosko južno obalo (Nico), čeprav lahko podatke primerjamo s katerikoli drugim krajem, tudi s slovensko obalo, malo bolj oddaljeno destinacijo pa smo potrebovali za lažje primerjanje različnih načinov prevoza. Vplive na okolje smo razdelili v pet sklopov, znotraj katerih smo poiskali in primerjali podatke za različne načine potovanja. Ti sklopi so:

- 1) Vplivi različnih načinov prevoza na okolje
- 2) Poraba vode
- 3) Količina proizvedenih odpadkov
- 4) Vpliv različnih nakupov (hrana, spominki) na okolje
- 5) Poseganje v naravno okolje

Glavno vprašanje je torej: kako postati turist, ki bolje skrbi za okolje?

2. Vpliv različnih načinov prevoza na okolje

Za primerjavo smo izbrali 4 načine prevoza, to so letalo, vlak, avtobus in osebni avtomobil. Pri vsakem prevoznem sredstvu smo poiskali ogljični odtis (koliko kilogramov CO₂ in ostalih toplogrednih plinov se izpusti v ozračje), poleg tega pa smo primerjali tudi čas potovanja in ceno, ki sta tudi faktorja, ki vplivata na izbiro prevoznega sredstva. Ogljikov dioksid je najbolj pogost toplogredni plin, ki v Zemljinem ozračju povzroča učinek tople grede in s tem globalno segrevanje ozračja.

V spodnji tabeli so prikazani izpusti CO₂, cena in čas potovanja za eno osebo z različnimi prevoznimi sredstvi.

Prevozno sredstvo	Izpust CO ₂ (v kg)	Cena (€)	Čas potovanja (s postanki in prestopanjem)
Letalo (1 oseba)	122,4	20 + vozovnica za vlak	2 uri + vožnja z vlakom
Avtobus (na osebo pri polnem avtobusu, 35 sedežev)	23,60	od 42,80	od 20 do 24 ur
Avtomobil (1 oseba)	20 – če je avto poln (98,15 – ena oseba v avtu)	53 + cestnine	9 ur 15 min
Vlak (1 oseba)	12,2 (na osebo, če gre za srednje zapolnjen vlak)	137,30	16h in 5 minut

Izračuni so narejeni za eno smer, pri potovanju pa je treba seveda upoštevati, da se moramo še vrniti, torej so vrednosti za celotno potovanje dvakrat večje.

- LETALO:

Direktne poti iz Ljubljane do Nice ni. Do Benetk lahko pridemo tudi z drugimi prevoznimi sredstvi npr. vlakom. Ker se cene letalskih kart s časom spreminjajo, bomo karte kupili v naprej, saj so tako cenejše.

- OSEBNI AVTOMOBIL:

Razdalja Ljubljana – Nica po cesti je 798 km.

Za potovanje z avtom smo izbrali avtomobil Ford Mondeo karavan. Njegova povprečna poraba goriva je 6,81 litrov na 100 km, cena pa 6,69 € na 100 km. V eno smer torej porabimo prib. 55 litrov goriva (diesla).

Potovanje z avtomobilom za eno osebo ni ravno racionalno in prijazno do okolja, če pa v avtomobilu potuje več oseb hkrati npr. 5, se izpust CO₂ in tudi cena razdeli na pet delov. Tako je izpust na osebo prib. 20 kg CO₂, cena pa prib. 11 €.

- AVTOBUS:

Direktne linije ni, prestop potreben 2x. Izpusti v tabeli so preračunani za avtobus z dizelskim motorjem. Izpust na osebo, če je avtobus poln, je precej nizek, vendar nikoli ne moremo vedeti, kako poln bo avtobus. Če je na avtobusu manj ljudi, je izpust na osebo večji. Poleg tega pa to ni odvisno od nas, ker imajo avtobusi redno linijo in bi avtobus v vsakem primeru peljal. Izpust CO₂ na avtobus je 800 kg.

Prevoz z avtobusom je precej zamuden, veliko je potrebno prestopati. Ogljični odtis pa je odvisen od tega, kako poln je avtobus. Če je poln, je odtis na osebo relativno majhen, a vseeno večji od odtisa na osebo pri polnem avtomobilu, če je avtobus pretežno prazen, se odtis na osebo še poveča.

- VLAK:

Iz Ljubljane do Nice je potrebno prestopati trikrat. Potovanje z vlakom je okolju precej prijazno. Tudi cenovno je dokaj sprejemljivo, treba je namreč računati s tem, da se na vlaku lahko še dejansko kaj naredi za delo ali šolo (npr. tipkanje na računalnik ali branje), medtem ko je v avtomobilu ali avtobusu to v večini primerov onemogočeno.

Izpusti, povzročeni s potovanjem z vlakom, so enaki pri eni ali pa pri potovanju družine. Kar posledično pomeni, da je potovanje z vlakom v večjih skupinah bolj racionalno in okolju prijazno kot pa če potuje posameznik. Seveda je odvisno tudi od tega, kako zaseden je vlak, s katerim se potuje.

Vsekakor je za okolje najbolj škodljivo potovanje z letalom, saj ima daleč največji ogljični odtis na osebo. Je pa tudi najkrajše in najbolj udobno. Izpusti na osebo pri potovanjih z avtobusom, vlakom in polnim avtom so dokaj primerljivi, čeprav ima izmed teh najmanjši ogljični odtis potovanje z vlakom in je od teh treh verjetno tudi najbolj udobno. Traja pa potovanje s temi tremi prevoznimi sredstvi veliko dlje kot z letalom, vendar če želimo potovati na trajnosten način, moramo sprejemati tudi takšne kompromise.

3. Poraba vode

V turizmu se porabi ogromno vode, velikokrat več, kot jo lahko zagotavlja bližnje okolje. Količina sladke (večinoma pitne) vode, ki se porabi v turizmu se je v zadnjih petdestih letih potrojila in zdaj znaša že 1 – 4% letne porabe svetovne vode. Največ vode v turizmu se porabi za zalivanje zelenic, golf parkov, vodo v bazenih in vodnih parkih, tuširanje, pridelovanje hrane, wellness, infrastrukturo ... V času turistične sezone se lokalna poraba od normalne porabe poveča za 40 %. Zaznan je tudi 83% porast števila golf parkov v zadnjih desetih letih. Globalna temperatura narašča, k temu pomembno prispeva prav turizem. Zaradi porasta v stopinjah je poleti pospešeno izhlapevanje vode v bazenih, sušenje trave, zelenic, polj in njiv, poleg tega je večja tudi potreba turistov po tuširanju, hladilnih napravah.

Primerjali smo količino porabljene vode na turista na dan v različnih oblikah nastanitve, podatki so prikazani v preglednici.

Oblika nastanitve	Količina porabljene vode (litri)
hotel	260
hostel	115
počitniška hiška / apartma	120 – 140
kamp	20 – 100 (odvisno od načina kampiranja)

- **HOTEL:**

Porabijo daleč največ vode od vseh oblik nastanitev (260 litrov na dan na turista). Od tega porabijo 15 % (40 l) za bazene, 5 % za čiščenje, 15 % higiena, 10 % pranje, 15 % restavracija, 20 % vrtovi, ostalih 20 % porabijo turisti po sobah. Hoteli bi lahko 10 – 45 % zmanjšali porabo vode. Lastniki hotelov bi morali investirati v novejšo varčnejšo in učinkovitejšo kuhinjsko in kopalniško opremo in vrtno škropilnice, v hotelu pa uvesti varčevalne ukrepe (npr. večkratna uporaba brisač, ozaveščanje osebja, dodajanje opominov, opozoril k umivalnikom ...). Tukaj nastaja problem, saj so takšni ukrepi pogosto v nasprotju s pričakovanji in željami turistov.

- **HOSTEL**

V hostlu ve porabi veliko manj vode kot v hotelu, več kot polovica za higieno.

- **POČITNIŠKA HIŠKA / APARTMA**

V turistični hiški porabi turist približno toliko vode kot doma, saj je bivanje podobno le – temu. Lahko trdimo, da je poraba malo višja, ker se veliko ljudi ne ozira toliko na porabo, če hiša ni njihova. Povprečna poraba na dan na osebo je 120 – 140 litrov (poraba temelji na slovenskem prebivalstvu – podatki na podlagi spletne ankete, ki jo

je rešil razred). V apartmaju je poraba vode le malo manjša, ker tam prebiva več ljudi (v smislu lastnik in najemnik) in najemnik ne upravlja z vso hišo – primer je zalivanje rož, ki jih v hiši zaliva najemnik, v apartmaju pa lastnik, če to ni avtomatizirano.

- KAMP

Pri kampiranju turisti varčujejo z vodo zaradi načina bivanja – v naravi ni povsod izvirov vode, zato je ideja kampiranja tudi v kampu, kjer je vodovod, da porabijo čim manj vode. Tisti, ki ne sledijo tej filozofiji, porabijo več, a teh je manj.

Tudi prevoz porabi nekaj vode, ki pa je v primerjavi s porabo vode pri bivanju zelo majhna. Tukaj se voda porabi predvsem za hlajenje motorja in pitje, poraba je manjša, če je potovanje krajše.

Iz danih podatkov je vidno, da je poraba vode minimalna v primeru bivanja v kampu, ki je zato iz vidika vpliva na okolje glede na porabo vode najugodnejše.

4. Količina proizvedenih odpadkov

Oblika nastanitve	Količina odpadkov (v kg na dan na osebo)
hotel	1 + odpadki, ki jih proizvede hotel (restavracija) = več kot 3
apartma	3
kamp	2

- **HOTEL**

Odpadki, ki jih imajo turisti sami so večinoma plastenke in papir, največji delež odpadkov pa znašajo biološki odpadki iz restavracij. Recikliranje odpadkov je urejeno, saj to zahtevajo evropske direktive. Nekaj hotelov že obsežno uporablja steklenice namesto plastenk in menjajo posteljnino samo kadar je to potrebno (ne vsak dan). Da bi zmanjšali količino odpadne hrane, nekateri hoteli organizirajo kosila za brezdomce, kjer porabijo hrano, ki je ostala. Turist, ki želi podpirati trajnostni razvoj, se lahko pozanima in izbere tak okolju prijazen hotel.

- **APARTMA**

V apartmaju je proizvodnja odpadkov podobna kot doma. Odpadkov je več, ker so dodatni odpadki še zaradi priprave obrokov in ker se običajno več časa preživi v apartmaju. V apartmajih je po navadi možnost recikliranja in urejen odvoz odpadkov.

- **KAMP**

Količina odpadkov je odvisna od tega, če so obroki pripravljajo v taboru ali ne.

Ločevanje odpadkov se razlikuje od kampa do kampa, vendar je v večini primerov to dobro urejeno.

5. Vpliv različnih nakupov (hrana, spominki) na okolje

- HRANA

LOKALNA PROTI INDUSTRIJSKI PRODUKCIJI. Stroški: Načeloma je industrijsko pridelana hrana cenejša in zato dostopnejša pri nižje cenovnih ponudnikih (couchsurfing ipd. ne šteje) , kar pomeni, da je dobrodošla iz vidika potovalnega proračuna, vendar ni enako kvalitetna iz vidika zdravja.

VPLIVI NA OKOLJE:

- Prevoz – poraba fosilnih goriv, velik ogljikov odtis, ki je občutno večji pri industrijski hrani. To v ozračje prinese toplogredne pline, kar pa segreva ozračje.

- Pesticidi in herbicidi – onesnaževanje vodnih zalog, uničevanje rastlinskih in živalskih vrst, uničevanje habitatov.

VPLIV NA NAS: Uporaba te hrane ni zdrava zaradi postopkov obdelave, lahko vsebuje preproste sladkorje, ima po navadi višjo kalorično vrednost.

Industrijska hrana je večinoma nastala s predelavo v velikih tovarnah. Tovrstna hrana ne pridelata kmet, ampak velika podjetja, katerih glavni cilj je zaslužek in ne kvaliteta, zato si želijo čim bolj poceni proizvesti čim večje količine hrane. Pridelana je na zelo velikih poljih, uporabljeno je zelo veliko kemičnih gnojil ter ostale mehanizacije. Število uporabljenih pesticidov pa še nikoli do sedaj ni bilo tako veliko.

1. problem je prevoz hrane do kupca. Ne lokalna hrana mora preden pride v trgovino prepotovati na tisoče kilometrov, kar pomeni, da mora vsebovati veliko pesticidov, da lahko to pot sploh preživi, poleg tega pa je na poti izpostavljena spremenljivim razmeram (temperature) in strupenim oziroma škodljivim izpušnim plinom.

2. problem se kaže v varovanju okolja. Zemlja je vedno manj rodovitna zaradi uporabe sintetičnih sredstev, vendar multinacionalke še vedno želijo vedno več pridelka, zato je lokalna produkcija hrane v izjemni prednosti, vendar pa je problem pri ceni pridelave.

3. Nek manjši delež prebivalstva je še vedno zaposleno v kmetijstvu, vendar se ta delež manjša predvsem zaradi izničenja pomena kvalitete in želje po zaslužku. Osveščanje prebivalstva in pomoč lokalnim pridelovalcem bi bila zelo pomembna, saj lokalna hrana predstavlja zelo kvalitetne proizvode, ki bi jih morali jesti namesto umetne hrane.

4. problem je potrebno izpostaviti zaradi našega zdravja. Smo to, kar jemo, zato vsak pesticid in aditiv predstavlja dodatno tveganje za naše zdravje. Torej za dobiček nekaterih podjetij zastavljamo svoje zdravje. Večino strupov ljudje v svoje telo dobimo z vnosom hrane.

5. Z uporabo lokalne hrane tako skrbimo za lastno zdravje ter za zdravje našega planeta, saj se z uporabo lokalne hrane zmanjšuje ogljikov odtis v okolju, ker dolgi prevozi hrane niso več potrebni.

Erozija in izguba kmetijskih zemljišč prav tako kot neučinkovite kmetijske metode prispevajo k prehranski krizi. Prst se odstrani 10 do 40 krat hitreje, kot se jo zamenjuje. Ko se odstrani vrhnja plast se proizvodnja hrane zmanjša. Z naravno erozijo tal, vetra in vode gozdove

pogosto zamenjajo kmetijska zemljišča. Po svetovnem merilu je 75% svetovnega krčenja gozdov posledica kmetijske prakse za razvoj novih kmetijskih zemljišč. Ker zemljišča pogosto postajajo bolj neproduktivna, kmetje dodajajo več gnojil, kar pa povzroči več onesnaževanje rek in oceanov

SKLEP: Lokalna hrana ima vidno več prednosti od industrijsko pridelane, zato bi se ji moralo posvečati več pozornosti ter jo v celoti uporabljati namesto "kemijske" hrane. Hrana je poleg vode ter kisika najpomembnejša za preživetje, zato se načel o uporabi "varne" hrane ne bi smelo tako zavreči. Prednost industrijsko predelane hrane pa je cena. V turističnih mestih je potrebno imeti veliko količino hrane, ki jo ljudje poznajo in želijo jesti, zato je za lastnike hotelov pomembna cena te hrane ter zaslužek.

Dobra hrana je pomemben del turizma, saj tudi pripomore k boljšim potovanjem in izletom. Vendar pa na žalost hrana, ki je postrežena v turističnih letoviščih ni ravno trajnostna. Naše odločitve o hrani vplivajo na turizem z več vidikov vključno s podnebnimi spremembami, višji stroški energije, erozije tal in izgube kmetijskih zemljišč ter onesnaževanje okolja z gnojili. Ocenjuje se, da svetovna proizvodnja hrane prispeva med 14 in 22% vseh emisij CO₂ vsako leto.

- SPOMINKI

Ko govorimo o turizmu pa je pomembno omeniti še vlogo spominkov, ki predstavljajo pomembno komponento na vsakem potovanju. Tesno so povezani tudi s številnimi pojavi, in sicer kulturnimi, družbenimi ter gospodarskimi, kot so globalizacija, materialnost, kultura, poraba in nakupovanje. Nakupovanje je najpogostejša aktivnost vsakega turista in hkrati priljubljena dejavnost v prostem času. Spominki imajo veliko simbolično vrednost, saj so neke vrste dokazi, ki kažejo zadovoljstvo in nepozabno izkušnjo nekega turista ter vse lepe trenutke, ki jih je na potovanju doživel. Spominki so povezani s številnimi aktivnostmi, tako v prostim časom kot izkušnjami, ki jih posameznik pridobi na potovanju, zato bo redko kdo odšel iz počitnic, brez da bi kupil kakšen spominek.

Spominki imajo pomembno vlogo pri turizmu, vendar hkrati predstavljajo velik problem, ko pride do ogrožanja rastlinskih in živalskih vrst. Zato je pomembno, da se predno kupimo spominek vprašamo, od kje je prišel in ali je bila s tem narejena škoda v ekosistemu. Velikokrat so zaradi spominkov ogrožene rastline in živali. Ponekod je prišlo že tako daleč, da so nekatere živali in rastline na robu izumrtja.

Ilegalna trgovina je vredna več bilijonov dolarjev in velikokrat se zgodi, da se turisti ne zavedajo, da z nakupom spominka, ne samo prispevajo k razvoju ilegalne trgovine, ampak so povzročili bolečino živali. Eni izmed najbolj priljubljenih izdelkov so tisti narejeni iz slonovine. Vsako leto divji lovci ubijejo vsaj 33000 slonov, iz katerih nato naredijo številne izdelke.

Tudi korale in školjke predstavljajo priljubljene spominke za turiste. Iz njih izdelujejo nakit in dekorativne predmete. Korale zaradi segrevanja morja odmirajo, do zdaj je odmrlo že 20 odstotkov koralnih grebenov na svetu.

6. Poseganje v naravno okolje

Naravno okolje veliko bolj ogroža oz. intenzivneje spreminja MNOŽIČNI TURIZEM kot pa alternativni. Za množični turizem je potrebno popolnoma na novo zgraditi posamezne nastanitvene komplekse in druge pripadajoče infrastrukture, ki posegajo v naravni prostor (torej: da se gradi nove stavbe, kjer je bila prej narava). To so predvsem:

1. TURISTIČNI NASTANITVENI OBRATI

Sem sodijo: hotel, motel, penzion, gostišče, hotelsko in apartmajsko naselje, prenočišče, turistični apartma, turistična kmetija, kamp, soba za oddajanje, privez v pristanišču...

2. OBJEKTI ZA ZABAVO, IN PREHRANO

restavracije, zabaviščni parki, slaščičarne, sladoledarne, , živalski vrtovi, kongresne dvorane, itd.

3. OBJEKTI ZA REKREACIJO

bazeni, tekaške proge, stadioni, golf igrišča , večja kopališča, objekti za moto šport, proge za hojo, veliki športni parki, planinske in izletniške poti, teniška igrišča, smučišča (v našem primeru najbrž ne pridejo v poštev, ampak so zelo problematična, ker povzročajo erozijo prsti) ...

4. NAKUPOVALNA SREDIŠČA

nakupovalni center

5. CESTE

So potrebne, da kot prvič turisti sploh pridejo do izbrane destinacije in kot drugič, da so že naštetih objekti med seboj sploh povezani in tako dostopni turistom.

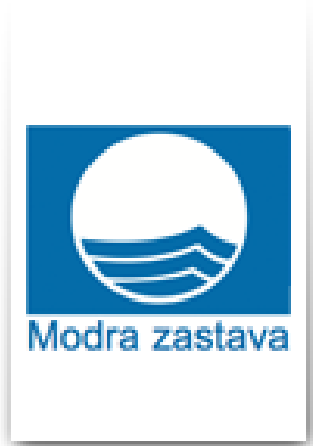
- **IZPOSTAVLJENI PROBLEMI:**

1. **GOLF**

Problematična je že sama izgradnja golf igrišč – za njihovo izgradnjo je pogosto potrebno izsekavanje gozdov. Potem je problematično tudi samo vzdrževanje: zalivanje trave, za katere se porabi ogromno vode, kar lahko povzroči zmanjšanje zaloge pitne vode, kar lahko tudi vodi v pomanjkanje vode. Če prihaja voda iz izvira (studenca), lahko prekomerno črpanje te vode povzroči zasoljevanje prsti. Veliko golf igrišč je potrebno tudi vzdrževati s pesticidi zaradi slabe rasti trave, kar lahko vodi do prekomernega onesnaževanja tal in podtalnice.

2. **PLAŽE**

Lastniki hotelov želijo zgraditi hotele čim bližje plaži. Izgradnja kakršnihkoli objektov na obali povzroča erozijo prsti in uničenje naravnega okolja. Pogosto je za izgradnjo take infrastrukture preoblikovati površje (jezovi, uravnavanje površja). Poleg tega je problem nasipavanje plaž z drobnim peskom/mivko, ki je vseh turistom, a zopet popolnoma spremeni primarno okolje. Seveda če pa tam peska prvotno ni, ga je potrebno tja tudi pripeljati od druge, kar še bolj onesnažuje okolje zaradi dodatnih ogljikovih izpustov in spreminjanja pokrajine nekje druge. Zato je dobro, da gremo na plažo, ki ima podeljeno modro zastavo. Modra zastava (European Blue Flag) je okoljski znak podeljen 4163 naravnim kopališčem in marinam v 48 državah v Evropi, Afriki, Novi Zelandiji, Braziliji, Kanadi in na Karibih. Program Modra zastava stremi k trajnostnemu razvoju naravnih kopališč in marin skozi zahtevne kriterije na področju kvalitete vode, okoljske vzgoje in informiranja, okoljskega upravljanja in varnosti ter storitev.

3. **HRUP**

Hrup letal, avtomobilov, avtobusov, vlakov, motornih plovil, tudi rekreacijskih vozil, kot so vedno bolj popularni štirikolesniki, povzročajo vedno večji problem modernega življenja. Navadno ljudje, ki si želijo odmora od vsakdanjika, pričakujejo, da se bodo na oddihu spočili ravno od mestnega vrveža in hrupa. Poleg povzročanja nevšečnosti pri ljudeh, povzroča tudi veliko stisko v živalskem svetu.

4. Nastanitev delavcev

Poleg turistov je potrebno upoštevati zaposlene, ki prav tako koristijo vodo in ustvarjajo odpadke. Najbolj ugodno je, če je osebje lokalno, saj potem ni dodatnega pritiska na okolje.

- **IZLET, KI PODPIRA TRAJNOSTNI TURIZEM**

- električno vozilo (manj hrupa)
- plaža z modro zastavo
- se ne igra golfa
- ni organizirano – gre za alternativni turizem
- kampi - manjša poraba virov (elektrika, voda)

- **IZLET, KI NE PODPIRA TRAJNOSTNEGA TURIZMA**

- množičen turizem
- uporaba glasnih motornih vozil
- golf
- obiskovanje raznoraznih hotelskih plaž z umetno mivko...

7. Zaključek

Iz podatkov je razvidno, da gre pri klasičnem turizmu za dejavnost, ki močno obremenjuje okolje na več načinov. S povečevanjem količine letalskih poletov za potrebe množičnega turizma se količina izpustov CO₂ povečuje kljub trudu proizvajalcev, da bi bila letala bolj okolju prijazna. Nadaljnje gre tudi za problem, ko v številnih državah v razvoju vlagajo v turizem za vsako ceno, ne glede na posledice za okolje, kar pa lahko seveda povzroči nepopravljivo škodo.

Čeprav gre tu, kot pri mnogih drugih stvareh, le za majhen vpliv enega posameznika na globalno stanje, se z večjo ozaveščenostjo o bolj trajnostnih oblikah turizma omogoča večji vpliv na ravnanje turistov, čeprav gre seveda pri določenih problematičnih elementih, kot je na primer golf, le za najvišji sloj prebivalstva.

8. Zahvala

Zahvalili bi se radi predvsem naši mentorici Saši Cecowski in razredničarki Alenki Krejan za vso podporo in spodbujanje pri delu.

9. Viri

Intervju o trajnostnem turizmu. [Internet]. [citirano 1. 3. 2017]. Dostopno na naslovu: <http://www.youth-hostel.si/links-det.asp?id=445&c=47&l=2011>

- **VPLIV RAZLIČNIH NAČINOV PREVOZA NA OKOLJE**

Avtomobilski izpuhi. [Internet]. [citirano 15. 02. 2017]. Dostopno na naslovu: https://www.poraba.com/usage_view.php?carid=7135.

Avtomobilski izpuhi. [Internet]. [citirano 15. 02. 2017]. Dostopno na naslovu: <https://www.zps.si/index.php/okolje/trajnostna-potronja/5686-obvezno-zmanjevanje-emisij-co2-pri-avtomobilih>.

Cena kart. [internet]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu: <http://www.slo-zeleznice.si/en/passenger-transport/travelling-abroad/austria/villach>.

EasyJet. [internet]. [citirano 14.3. 2017]. Dostopno na naslovu: <http://www.easyjet.com/EN/Booking.mvc>

Environmental impact of aviation. [internet]. [citirano 14.3. 2017]. Dostopno na naslovu: https://en.wikipedia.org/wiki/Environmental_impact_of_aviation

Environmental impact of transport. [internet]. [citirano 14.3. 2017]. Dostopno na naslovu: https://en.wikipedia.org/wiki/Environmental_impact_of_transport

Environmental impact of transport. [internet]. [citirano 14.3. 2017]. Dostopno na naslovu: https://en.wikipedia.org/wiki/Environmental_impact_of_transport.

Formula CO2 vlaki. [internet]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu: <https://www.nse.sg/carbon-footprints-formula/>

Poraba goriva. [Internet]. [citirano 15. 02. 2017]. Dostopno na naslovu: https://poraba.com/usage_view.php?carid=7135.

Povezave vlaki. [internet]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu: <https://www.google.com/maps/dir/Ljubljana,+Slovenia/Nice,+France/@45.072025,6.3992782,6z/am=t/data=!3m1!4m1!4m15!1m5!1m1!1s0x476531f5969886d1:0x400f81c823fec20!2m2!1d14.5057515!2d46.0569465!1m5!1m1!1s0x12cdd0106a852d31:0x40819a5fd979a70!2m2!1d7.2619532!2d43.7101728!2m1!5e2!3e3?hl=en>.

Razdalja vlaki. [internet]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu: <http://razdalje.si/med-kraji>.

- **PORABA VODE**

Poraba vode anketa. [internet, anketo je rešil razred]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu: <http://apps.enki.si/vo-ka/poraba-vode/ anketa>.

Saving water in hotels. [internet]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu: https://www3.epa.gov/watersense/commercial/docs/factsheets/hotels_fact_sheet_508.pdf.

Water and Tourism. [internet]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu: https://pata.org/store/wp-content/uploads/dlm_uploads/2015/12/PATA-VE-Bulletin-November-2015-compressed.pdf.

Water facts and trends. [internet]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu: http://www.unwater.org/downloads/Water_facts_and_trends.pdf.

- KOLIČINA PROIZVEDENIH ODPADKOV

Biowaste France. [internet]. [citirano: 13. 3. 2017]. Dostopno na:
<https://www.zerowasteeurope.eu/tag/biowaste-france/>.

Food waste management in hotel industry. [internet]. [citirano: 13. 3. 2017]. Dostopno na:
<https://www.ukessays.com/essays/management/food-waste-management-in-the-hotel-industry-management-essay.php>.

Reducing and managing food waste in hotels. [internet]. [citirano: 13. 3. 2017]. Dostopno na:
<http://www.greenhotelier.org/know-how-guides/reducing-and-managing-food-waste-in-hotels/>.

Waste management. [internet]. [citirano: 10. 3. 2017]. Dostopno na naslovu:
<http://www.nrs.com/category/2910/camping/waste-management>.

Waste management. [internet]. [citirano: 13. 3. 2017]. Dostopno na: <http://www.greenhotelier.org/our-themes/waste-management/>.

Waste reduction and recycling. [internet]. [citirano: 13. 3. 2017]. Dostopno na:
http://www.wastecare.com/Articles/Waste_Reduction_Recycling_Tips_Hotels.htm.

Waste statistics and overall recycling. [internet]. [citirano: 10. 3. 2017]. Dostopno na naslovu:
<http://www.nea.gov.sg/energy-waste/waste-management/waste-statistics-and-overall-recycling>.

Waste statistics. [internet]. [citirano: 10. 3. 2017]. Dostopno na naslovu:
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Waste_statistics.

Water use statistics. [internet]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu:
<http://www.drinktap.org/water-info/water-conservation/water-use-statistics.aspx>.

Water use. [internet]. [citirano: 15. 3. 2017]. Dostopno na naslovu:
http://www.fao.org/nr/water/aquastat/water_use/index.stm.

- VPLIV RAZLIČNIH NAKUPOV NA OKOLJE

Dr. Dave Randle, Dr. Reese Halter. *Food Choices Are a Key Strategy for Sustainable Tourism*. [internet]. [citirano 7.3.2017]. Dostopno na naslovu: http://www.huffingtonpost.com/dr-dave-randle/food-choices-are-a-key-st_b_.

Role of Souvenirs. [internet]. [citirano 17.3.2017]. Dostopno na naslovu:
<http://www.pide.org.pk/pdf/DevStudies/discussionpaper/DiscussionPaper5.pdf>.

When Animals Become Souvenirs. [internet]. [citirano 17.3.2017]. Dostopno na naslovu:
<http://www.isfoundation.com/news/impact-when-animals-become-souvenirs>.

- POSEGANJE V NARAVNO OKOLJE:

Bizjak, J. idr. 2001. TURIZEM in okolje : *Slovenija – turistična dežela : turizem kot del gospodarstva in značilnost družbenega standarda, varovanje naravne in kulturne dediščine, urejanje okolja in turističnih krajev, etika odnosov in kakovost, novo razvojno obdobje*. Ljubljana: Svet za varstvo okolja Republike Slovenije.

Modra zastava. [internet]. [citirano 27. 2. 2017]. Dostopno na: <http://www.modrazastava.si/>.

Poteko, A. 2008. *Vplivi turizma na okolje na primeru Mallorce*. [internet]. [citirano 27. 2. 2017]. Dostopno na: http://geo.ff.uni-lj.si/pisnadela/pdfs/dipl_200801_ana_poteko.pdf.

- VIRI SLIK

Modra zastava. [internet]. [citirano 27. 2. 2017]. Dostopno na: <http://www.modrazastava.si/>.